

เมื่อผู้ใช้แรงงานข้ามชาติกลับบ้านพญาตึกถือศีลกินเจ

written by กองบรรณาธิการ | กรกฎาคม 8, 2017

บทความรับเชิญ โดย แอ็บบี้ มาริโน

ท่านคงจะต้องสะดุดตาสะดุดใจเมื่อเดินเข้าไปภายในบ้านที่ดูแสนจะธรรมดาหลังนี้ แล้วพบกับรูปเคารพ ภาพสัญลักษณ์ทางศาสนา และข้อความเขียนพู่กันต่างๆ ที่ติดอยู่เต็มฝาผนังสีเขียวหน้าทะเลอ่อน สีสันตามสไตล์บ้านปูนแบบไทยๆ ในชนบท รูปปั้นเจ้าแม่พระโพธิสัตว์ยืนเด่นแทนที่พระพุทธรูป ขนาบข้างด้วยตัวอักษรภาษาจีนที่เจ้าของบ้านเองก็อ่านไม่ออก

ถ้าท่านไม่รู้ว่าที่นี่คือที่ไหน ท่านคงคิดว่าเป็นศาลเจ้าของลัทธิไต้ดินในประเทศจีนเป็นแน่ แต่เปล่า—ท่านอยู่ในชนบทของประเทศไทยต่างหาก

เมื่อกราดสายตาดูอีกครั้ง ท่านก็จะเห็นข้าวของตามปกติที่จะพบเห็นได้ตามบ้านเรือนที่ดัดแปลงเป็นร้านขายของชำตามหมู่บ้านทั่วไป แปลนบ้านเปิดโล่งคล้ายกับบ้านเรือนใกล้เคียง รองเท้าถอดเรียงไว้หน้าประตูก่อนก้าวเข้าตัวเรือน ถึงตะกร้าวางซ้อนกันระเกะระกะแทบจะล้นออกมาจากชั้นวางของ

ทว่า บ้านหลังนี้ก็ยิ่งแฝงไปด้วยความแปลกไม่เข้าพวกอยู่นั่นเอง ตะกร้าที่ซ้อนกองกันอยู่นั้นเต็มเพียบด้วยผลิตภัณฑ์และส่วนผสมอาหารมังสวิรัต ทั้งที่อาหารการกินอันขึ้นชื่อของภูมิภาคนี้ส่วนใหญ่เป็นอาหารประเภทเนื้อสัตว์

ประชากรมนุษย์โลกไม่กินเนื้อสัตว์มี[ไม่ถึงร้อยละห้า](#) อัตราส่วนในประเทศไทยยังมีน้อยกว่านั้น ไม่พอกต้องพูดถึงว่าในหมู่บ้านนาโพธิ์ อ.น้ำพอง จ.ขอนแก่น จำนวนของคนกินมังสวิรัตียนับเป็นเพียงเสี้ยวหนึ่งของเสี้ยวหนึ่งของประชากร

การจะกินมังสวิรัตให้ได้สารอาหารครบถ้วนตามหลักโภชนาการเป็นเรื่องท้าทายในชนบทอีสาน อาหารส่วนใหญ่มักมีเนื้อสัตว์ไม่กี่เนื้อปลาเป็นแหล่งโปรตีนหลัก ยิ่งไปกว่านั้น ทั้งปลาแดกและน้ำปลายังเป็นส่วนผสมของกับข้าวหลายอย่าง แทบจะเป็นของที่ขาดไม่ได้ในภาชนะและถ้วยชามที่ใช้ประกอบอาหาร

ทว่าอะไรๆ ก็มีได้เป็นอุปสรรคสำหรับคุณเดือนใจ วรรณดา ชาวบ้านท่าโพธิ์วัย 37 ปี และครอบครัว ผู้งดกินเนื้อสัตว์อย่างเด็ดขาด “มีปลั๊ตว์ตัวไต่ที่สแล่นมาหาให้เฮาฆ่า? มันบ่มี มีแต่เฮาที่สแล่นเข้าไปฆ่า” เดือนใจอธิบาย

แปดปีที่แล้ว ชีวิตของคุณเดือนใจเปลี่ยนแปลงไปอย่างไม่คาดฝัน เธอได้ไป “รับธรรมะ” ที่ศูนย์ปฏิบัติธรรมแห่งหนึ่ง แม้ว่าการปฏิบัติธรรมะแบบใหม่นี้จะมิได้เข้ามาขัดขวางการเป็นพุทธศาสนิกชนของเธอ แต่ถึงอย่างไรก็ทำให้คนรอบ

ข้างมองความศรัทธาของเธอแปลกเปลี่ยนไป

สาธารณกรมวัฒนธรรมจีนร่วมสมัยเรียกชื่อวิถีชีวิตใหม่ของเธอว่าเป็น “ศาสนาที่แบ่งตนเป็นนิกาย (sectarian religion)” แหล่งข้อมูลอื่นๆ เรียกความเชื่อและการนับถือเช่นนี้ว่า “Yiguandao” ส่วนในประเทศไทยใช้ชื่อเรียกว่า “อนุดตวรรษกรรม” ปัจจุบันนี้มี [สถานธรรมกว่า 7,000 แห่ง](#) ทั่วประเทศไทย และมีผู้นับถือหลายแสนคน

เตือนใจคุกเข้าหน้าศาลเจ้าแม่กวนอิม พร้อม “ฮุยเหมย” ลูกสาววัยสองขวบในอ้อมแขน น้องฮุยเหมยเผย คุณลักษณะของผู้นับถืออนุดตวรรษกรรมตั้งแต่ยังน้อยแล้ว นั่นก็คือ เมื่อมีใครเอาเนื้อใส่จานกับข้าวยื่นให้ เธอก็จะเบือนหน้าหนีไม่ยอมกิน

เส้นทางใหม่ของเตือนใจเริ่มต้นขึ้นในปี 2552 เมื่อพี่สาวและพี่ชายเดินทางกลับจังหวัดอุดรธานี หลังจากการเดินทางข้ามพรมแดนไปทำงานที่ได้หวั่นเป็นเวลารวมกว่าสี่สิบปี พี่สาวของเธอเป็นพนักงานร้านอาหารและแม่บ้านทำความสะอาด ส่วนพี่ชายทำงานในโรงงานเหล็ก

หลักความเชื่อเรื่องอนุดตวรรษกรรมได้รับการเผยแพร่ในหมู่พนักงานโรงงานเหล็กแห่งนี้ ญาติของเตือนใจเองก็ได้พบพาวิถีมังสวิรัตและศรัทธาใหม่กลับบ้านเกิด เป็นอีกแรงที่หนุนให้อนุดตวรรษกรรมแพร่ขยายข้ามพรมแดน

เมื่อเทียบกับพุทธศาสนิกายเถรวาทของไทย ผู้นับถือหลักอนุตรธรรมปฏิบัติตามศีลข้อแรกของศาสนาพุทธที่ว่า “ห้ามฆ่าสัตว์” อย่างเคร่งครัด ผู้นับถือจึงงดรับประทานเนื้อสัตว์อย่างเด็ดขาด เนื่องจากถือว่าการกินเนื้อเท่ากับการมีส่วนในการฆ่าสัตว์นั้น

ระบบความเชื่อนี้ถือกำเนิดขึ้นในจีนแผ่นดินใหญ่ช่วงทศวรรษที่ 1920-1929 (พ.ศ. 2463-2472) ผู้นับถือเชื่อว่า ผู้นำเป็นพระอาจารย์จึงกลับมาเกิดยังโลกมนุษย์เพื่อจะ “โปรด” สัตว์โลก (พระจึงคือพระอรหันต์ในพุทธศาสนิกายมหายาน มีชีวิตอยู่เมื่อแปดร้อยกว่าปีมาแล้ว) ผู้ที่พระอาจารย์จึงเมตตาโปรดนั้นก็จะได้บัตรผ่านสู่แดนสุชาติเมื่อกลียุคมาถึง

รัฐบาลคอมมิวนิสต์กล่าวหาว่าระบบความเชื่อนี้ปลุกกระดมให้เกิดการใช้ความรุนแรง จึงเนรเทศผู้นับถือ Yiguandao ออกจากประเทศ และสั่งห้ามนับถือศาสนาในประเทศ ทำให้ผู้นับถือต้องแอบปฏิบัติตนตามศาสนาความเชื่อของตนเองอย่างหลบๆ ซ่อนๆ

หลังถูกขับออกจากจีนแผ่นดินใหญ่ Yiguandao ก็ได้เดินทางไปยังเกาะไต้หวัน เมื่อถึงช่วงปลายทศวรรษที่ 1980-1989 ก็พบว่ามี การสถาปนาองค์กรอย่างเป็นทางการในกรุงไทเปแล้ว

ในยุคเดียวกันนั้น การผันตัวเป็นแรงงานข้ามชาติก็กลายเป็นทางเลือกทางเศรษฐกิจที่สำคัญของชุมชนชนบทในประเทศไทย ไต้หวันเป็นหนึ่งในประเทศจุดหมายปลายทางที่ได้รับความนิยมเป็นพิเศษ เนื่องจากเป็นประเทศที่ประชากรโดยเฉลี่ยเข้าสู่วัยชรา ส่งผลให้มีตำแหน่งงานด้านอุตสาหกรรมจำนวนมาก ในประเทศไต้หวัน กว่าร้อยละ 61 ของคนงานข้ามชาติชาวไทยที่ได้รับเอกสารการทำงานตามกฎหมายมีภูมิลำเนาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และมากถึงร้อยละ 20 มาจากจังหวัดอุดรธานี

หากเมื่อเดินทางกลับภูมิลำเนา ชาวอีสานอาจมิได้พกพามาแต่เงินค่าแรงเท่านั้น พวกเขาอาจกลับมาพร้อมกับความคิดความเชื่อและวิถีการใช้ชีวิตรูปแบบใหม่ที่แตกต่างแทบไม่เหลือเค้าเดิม เป็นปรากฏการณ์ที่ยืนยันการมีอยู่ของมิติทางจิตวิญญาณในการย้ายถิ่นไปทำงาน นอกเหนือไปจากมิติทางเศรษฐกิจซึ่งเป็นปัจจัยหลักที่ได้รับการกล่าวถึงด้วยความสงสัยใคร่รู้ เตือนใจจึงตอบรับคำเชิญจากพี่สาวและพี่เขย เธอเดินทางไปเข้าร่วมการ “รับธรรมะ” ช่วงสุดสัปดาห์ ณ สถานธรรมแห่งหนึ่งในจังหวัดชัยภูมิ โดยได้พาแฟนหนุ่มไปด้วย (ตอนนั้นทั้งสองยังไม่แต่งงานกัน) ตั้งแต่นั้นมา ทั้งสองจึงได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกของกลุ่มของผู้นับถือระบบความเชื่อที่รวบรวมเอาหลักธรรมคำสอนจากหลากหลายแหล่ง ไม่ใช่เพียงแต่ศาสนาพุทธ ศาสนาฮินดู ลัทธิเต๋า ลัทธิขงจื้อ แต่ยังรวมไปถึงแง่มุมบางแง่จากคริสต์ศาสนาด้วย

เตือนใจและแฟนหนุ่มเข้าร่วมการประชุมที่จัดขึ้นเป็นเวลาสองวัน การประชุมเน้นให้ผู้เข้าร่วมพินิจความหมายเบื้องต้นของศีลตามหลักพุทธศาสนา โดยแต่ละช่วงระหว่างการปฏิบัติธรรมมีการฉายวิดีโอให้ผู้เข้าร่วมทุกคนได้เห็นการกระทำรุนแรงต่างๆ ในโรงฆ่าสัตว์

นั่นเป็นครั้งแรกที่ทั้งสองคนได้ถูกคิดว่าเป็นเนื้อสัตว์ที่พวกเขากินกันอย่างสะดวกตายนั้นมีแหล่งที่มาจากแห่งไหนได้

“แต่ก่อนก็กินเนื้อ ศีลศาสนาห้าอย่าง เขาเอ็ดได้ปะ? เหน็บถือศาสนาพุทธ เขาเอ็ดได้ปะ?” เตือนใจถึงคำถาม “พอมารับธรรมะ เขาก็ป่เกล้าที่ลิเอาชีวิตเขา”

นับตั้งแต่เตือนใจและแพนหันมาถือศีลกินเจ ก็มีผักและ “โปรตีนเกษตร” มาแทนเนื้อในมื้ออาหาร มีบ้างที่ครอบครัววรรณดาจะรับประทานไข่เปิดไข่ไก่ แต่ก็ก็จะเลือกเฉพาะไข่ที่ระบุชัดเจนว่าผลิตจากโรงงานและเป็นไข่ลมเท่านั้น

การถือศีลกินเจยังห้ามรับประทานผัก 5 ชนิด อย่างเช่น กระเทียม หอมหัวใหญ่ และกุยช่ายด้วย เนื่องจากผักเหล่านี้เป็นผักฉุน เชื่อกันว่าจะทำให้จิตใจไม่สงบนิ่ง เตือนใจกล่าวว่า ผักเหล่านี้มีคุณสมบัติล้างสารพิษที่มากับเนื้อ ในเมื่อครอบครัวไม่กินเนื้อ การรับประทานผักประเภทนี้ก็ไม่จำเป็นอีกต่อไป

“ถึงสินอนป่วยอยู่โรงพยาบาล แล้วหมอเอาเนื้อมาให้กินเพื่อรักษา ข้อยก็จะบ่กิน” เตือนใจกล่าวด้วยความเชื่อมั่นตามหลักของ Yiguandao ว่า การงดกินเนื้อเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันต่อความเจ็บป่วย เธอเชื่อว่า ในเมื่อเธอไม่เบียดเบียนชีวิตสัตว์ โรคภัยทั้งหลายก็จะไม่มาแผ้วพาน

เมื่อเตือนใจตั้งท้องลูกคนแรก คนรอบข้างต่างก็ถามว่าเธอจะกลับมากินเนื้อเพื่อสุขภาพของลูกน้อยหรือไม่ ด้วยเพราะสงสัยว่าเธอจะให้หน้าหนักสิ่งไหนมากกว่ากัน ระหว่างความยึดมั่นศรัทธาในศาสนากับสุขภาพของลูกที่กำลังจะคลอดออกมา ท้ายที่สุด เตือนใจก็ปล่อยให้ศรัทธาในอนุตตรธรรมนำทาง และเลือกมีลูกที่ “ตัวน้อยแต่สุขภาพแข็งแรง”

ชื่อของลูกสาว “ฮุยเหมย” ตั้งโดยอาจารย์หลิวปิงเหลียน เจ้าสำนักจากไต้หวัน ชื่อนี้ไม่ใช่ชื่อเสียงเรียงนามที่มักตั้งกันทั่วไปในหมู่ชาวไทย ถือเป็นความภูมิใจที่ได้รับมอบชื่อภาษาจีนกลางนี้มาให้แก่ลูกสาว ชื่ออันเป็นเครื่องหมายบ่งบอกการยึดถือความเชื่ออย่างมั่นคง แต่ความคุ้นเคยของครอบครัวนี้กับภาษาจีนก็มีเพียงเท่านี้ จะให้พูดหรือเขียนภาษาจีนกลางก็เกินวิสัย

เตือนใจและสามีต่างยึดถือระบบความเชื่อและพิธีกรรมเหล่านี้โดยเสมอกัน ด้วยแรงจูงใจที่จะแบ่งปันความมั่งคั่งทางจิตวิญญาณให้กับเพื่อนพ้องและเครือญาติ ทั้งคู่จึงอุทิศพื้นที่ฝั่งหนึ่งของตัวบ้านให้เป็นสถานธรรม

เมื่อไม่นานมานี้ ครอบครัววรรณดาย้ายไปอยู่บ้านอีกหลังหนึ่งที่บ้านท่าโพธิ์ นักเผยแผ่หลักกอนุดตรธรรมจากใต้หวัน พร้อมทั้งผู้นับถือจากชุมชนอื่นๆ ในแถบนี้หลายสิบคนมาร่วมพิธีรับธรรมะ ซึ่งเป็นพิธีตั้งสถานธรรมแห่งใหม่ไปพร้อมกันด้วย โดยปกติแล้วนักเผยแผ่และผู้นับถือเหล่านี้จะเดินทางมาเยี่ยมเยียนอย่างสม่ำเสมอถึงปีละ 4 ครั้ง

ทั้งสองต้องการอำนาจให้คนในชุมชนได้ทดลองมาถือศีลกินเจดู ด้วยเหตุนี้ สถานธรรมแห่งใหม่จึงมีอีกปีกหนึ่งที่ขายของชำมังสวิรัตไปด้วยในตัว แทนที่จะต้องขับรถไปหาร้านขายของเจในตัวจังหวัดขอนแก่นซึ่งอยู่ไกลออกไปกว่าสี่สิบกิโลเมตร บัดนี้ก็สามารถหาซื้อได้ในบ้านท่าโพธิ์นี้แล้ว

การเผยแผ่ความเชื่อและวิถีปฏิบัติของ Yiguandao ให้แก่ชาวบ้านคนอื่นๆ ไม่ใช่เรื่องง่าย การที่จะปวารณาตนเข้าสู่การไม่กินเนื้อโดยเด็ดขาดในแวดล้อมของสังคมที่ไม่เอื้ออำนวยให้ทำเช่นนั้นเลย เป็นสิ่งที่ต้องอาศัยความทุ่มเทอย่างมาก แนวนโยบายกินของไทบ้านภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ฝังอยู่ในวัฒนธรรมได้ผลักดันให้ผู้นับถือจำนวนมากออกห่างจากการกินเจ

นอกจากนี้ ชาวบ้านคนอื่นๆ ยังมักจะรู้สึกกระแวงที่ครอบครัวของเตือนใจ “เปลี่ยนศาสนา” ไปเป็นอีกชุดความเชื่อหนึ่งที่จะไม่ลงรอยกับศาสนาพุทธในแบบที่ชาวบ้านรู้จักมาก่อน เพื่อนบ้านหลายคนจึงสับสนเมื่อเห็นว่าเตือนใจยังคงมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นการไปวัด หรือการไปงานเทศกาลตามฮีดคองของชุมชน

แม้ว่าเธอจะไม่สามารถร่วมรับประทานอาหารกับเพื่อนบ้าน หรือกินอาหารที่ชาวบ้านเอามาโฮมกันในงานเทศกาลได้
เลยก็ตามที่

ถึงกระนั้น เตือนใจก็มีได้รู้สึกว่าเป็นคนนอก สำหรับเธอแล้วไม่มีสิ่งใดที่ขัดแย้งกัน เตือนใจไม่ต้องการหันหลังให้
พุทธศาสนา หากแต่เลือกที่จะผนวกรวมคติพุทธที่เธอยังยึดถือให้เป็นส่วนสำคัญของวิถีทางจิตวิญญาณด้วย

แม้ว่าใครต่อใครอาจจะไม่เข้าใจเธอนัก เธอก็นับถือหลักอนุตตรธรรมว่าเป็นสิ่งที่ยังอันนิสงส์อันดีงามมาสู่ชีวิตอย่าง
มากมาย ไม่ว่าจะเป็นลูกสาวผู้มีสุขภาพแข็งแรงทั้งกายใจ สามีที่คอยช่วยเหลือค้ำจุน และชุมชนที่มีศรัทธาเป็นศูนย์
รวม วิถีศาสนาได้ช่วยให้เธอมีกำลังใจแกร่งกล้า พร้อมทั้งจะฟันฝ่าอุปสรรคใดๆ ในชีวิต

“เกิดจิตเมตตา เกิดความเปลี่ยนแปลง” เตือนใจสรุปถึงผลที่ได้รับจากการรับธรรมะ อันเป็นสิ่งที่เธอหวังไว้ว่า
สมาชิกชุมชนคนอื่นๆ จะได้ประสบเข้าสักวันหนึ่งดังเช่นเธอและครอบครัว.

แอมบี้ มารีโน เป็นนักศึกษาวิชาสังคมวิทยาและเศรษฐศาสตร์จากมหาวิทยาลัยทุลซา และได้มาศึกษาเกี่ยวกับระบบ
สาธารณสุขที่ขอนแก่นเมื่อภาคการศึกษาที่ผ่านมาตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเดือนพฤษภาคม